

Bahor qaytmaydi

O'tkir H O S H I M O V

Toshkent 2015

Bo'ston qishlog'iga og'ir-vazmin qadamlar bilan kuz kirib keldi. Tumanlik qo'ynida jimgina mudragan tonglar, ilk sovuq og'ushida junjikkan seryulduz oqshomlar boshlandi. Havoga yelpig'ichday qat-qat bulutlar chiqdi. Quyoshning iliq, tansiq nurlari odamlarga xush yoqadigan bo'lib qoldi. Havoda ananas isi aralash yong'oq xazonlarining o'tkir hidi gurkiradi. Yoz bo'yi meva tugish dardida yashnagan bog'lar, shodon shovullagan terakzorlar hayotning mangu, beshafqat haqiqati oldida o'ychan, g'amgin bosh egdi. Chor-atrof yaproqlarning mungli shivir-shiviriga to'ldi.

Sumbula tug'di. Qishloqni halqaday o'rab oqayotgan anhor birdan tiniqlashdi. Telba to'liqlar endi jilovlanib, yuvosh bo'lib qoldi.

Odamlar qilichini ko'tarib kelayotgan qishdan cho'chiganday shosha-pisha harakatga tushdilar. Kimdir chorbog'ida o'tin arraladi, kimdir qo'shnisining tom suvog'iga hasharga chiqa boshladi.

Hamma yagona bir tashvish bilan, kuz tashvishi bilan turib, kuz tashvishi bilan yotadigan bo'ldi.

Faqat bitta hovlida – qishloq chekkasida, shundoqqina anhor yoqasida joylashgan hovlida sukunat hukm surar, faqat bir kishi yolg'iz o'z tashvishi bilan band edi.

* * *

U past-baland qoyalar orasidan ot choptirib borayotganmish. Ot yeldek ucharmish, tog'-u toshlar chirpirak bo'lib orqada qolib ketarmish. Birdan hamma yoqni zulmat qoplabdi. Ot alanimaga qattiq qoqilibdi-da, qop-qorong'i jarlikka munkib ketibdi. U otni bo'ynidan mahkam quchoqlab olganicha shuvillab pastga tushib ketayotganmish-u yerga hech yetmasmish. Nafasi bo'g'ziga tiqilib, dahshatdan oyoq-qo'llari toshday qotib qolganmish...

– A-a-a!

Alimardon o'z ovozidan o'zi cho'chib uyg'onib ketdi. Anchagacha qayerda yotganini bilolmay, ko'zlarini katta-katta ochganicha shiftga tikilib qoldi. A'zoyi badani o't bo'lib yonar, peshanasini muzdek ter bosgan, bir tutam sochi ter aralash qoshlariga yopishib qolgan edi.

U anchagacha behush tikilib yotdi-da, vasajuftlari sarg'ayib ketgan shiftni, tokchadagi lagan-tovoqlarni, burchakdagi shkaf ustida turgan, chaqa solinadigan ganch mushukchani ko'rib sekin uf tortdi. Xayriyat, uyda ekan!

Bir lahzadan keyin ko'z o'ngidagi narsalar tag'in siyrak tumanlik ichida yo'qoldi-yu, yana alahlay boshladi. Zum o'tmay tag'in ko'zini ochdi. Bora-bora fikri tiniqlashib, shiftga tikilib qoldi. Qayerdandir bir qaldirg'och uyga otilib

kirdi. Shift tagida aylana-aylana vassajuftdagi uzun mixga kelib qo'ndi. G'amgingina vijirlab qo'ydi. Oq-sarg'ish bo'ynini burib Alimardonga qaradi. Munchoqdek ko'zlarini tikib uzoq qarab turdi-da, yana bir sayrab qanotini yozdi. Lip etib pastga sho'ng'idi, derazaning ochiq tavaqasidan hovliga otildi.

Alimardon ko'rpa ostidan qo'llarini mashaqqat bilan sug'urib oldi. Tirsagiga tayanib, sekin deraza tomonga o'girildi. Terlab yotgan badaniga sovuq shamol tegdi. Bo'g'ilib-bo'g'ilib yo'tala boshladi. Har yo'talganida nafasi og'ziga tiqilar, ko'z o'ngida xira halqachalar pirpirar, quloqlari shang'illar edi. Nihoyat, sekin-sekin damini rosladi, hovliga tikilgancha bir tekis, chuqur-chuqur nafas ola boshladi.

Ochiq derazadan tip-tiniq osmonning bir chekkasi ko'rinib turardi. Chekka-chekkadagi azamat yong'oqlar shov-shuv etib, o'tib ketgan bahorini eslaganday jimgina xayolga tolgan, o'riklarning qonday qizargan yaproqlari uzilib ketishdan cho'chib titrab turibdi. Yong'oq shoxida zag'izg'on sayradi. Keyin ola qanotlarini yoyib, havoga ko'tarildi-yu, uzun dumini likillatib, etakdagi molxona tomiga borib qo'ndi. Tom ustiga yoyib tashlangan makkajo'xorilarni bir-ikki cho'qigan bo'ldi-da, yana qanotini yoyib havoga ko'tarildi. Devor oshib qo'shni hovliga o'tib ketdi.

Alimardon shu yozda onasi o'lganidan keyin hovlidan fayz ketganini hozir ayniqsa chuqur his qildi. Onasi necha yildirki, uni uylantirishni orzu qilar, ammo Alimardon unamas edi. Rost,

u ko'p qizlarni ko'rgan, lekin hech biri bilan birga bo'lishni xayoliga ham keltirmagan edi. "Avval konservatoriyani bitirib olay, u yog'i o'zi topilib ketadi" deb o'ylardi. Alimardon diplom yoqlashidan bir hafta oldin onasi qazo qildi. U orzusiga yetolmadi: kelinining qo'lidan bir piyola choy icha olmadi.

Alimardon yuragining bir burchida uyg'ongan chidab bo'lmas hasratdan entikib qoldi.

– Anvar ham kelmabdi, nomard! – pichirladi u g'ijinib. Alimardon betob bo'lib qolganidan beri goh Anvar, goh onasi har kuni kelib uning holidan xabar olib turishardi. Bugun kelmabdi. "Birovning go'riga birov tusharmidi? Anvarning men bilan nima ishi bor!" U jahl bilan ko'zlarini chirt yumib, ko'rpani boshiga tortdi.

Yana ko'zi ilinayotgan edi, gurs-gurs qadam tovushi eshitildi. Alimardon ko'rpani ko'tarib qaraguncha, allakim deraza yonidan lip etib eshik tomonga o'tib ketdi.

"Anvar!" – Alimardon eshikning ochilishini kutib burilib qarab yotdi.

Anvar pastak eshikdan boshini egib kirdi-da, qo'lidagi qog'oz xaltani bir chekkaga qo'yib, shi-mining pochasini qoqa boshladi.

Engashib turganicha boshini ko'tarib qaradi-da, jilmaydi.

– Tuzukmisan?

Alimardon indamadi. Qoshini chimirganicha tikilib yotaverdi.

Anvar har kelganida shunday jilmayib qarar, xuddi shunday past, mehribon ovozda undan hol so'rar edi.

Hozir Alimardon uning tez yurganini, ko'ylagining tugmalarini yechib yuborganini, ichidagi maykasi terlab badaniga yopishib qolganini ko'rdi.

Anvar tuflisining bog'ichini shosha-pisha yechib, tez-tez yurib uning tepasiga keldi. Karavot yoniga cho'kkalab, peshanasiga muzdek kaftini qo'ydi.

– Isitmang yo'q-ku, – dedi yana jilmayib.

Alimardon uning qo'lini peshanasidan olib tashladi. “Yolg'on aytyapti!”

– Yo'lda o'lib qoldingmi, degandim.

Anvar do'stining bo'g'iq ovozi uning xafa bo'lganini tushundi, ko'z milklarining cheti tiri-shib, qizarib ketdi. Uning sal narsaga qizarishi ham, qizlardek tortinchoqligi ham, chiroyli chehrasi ham ko'pincha Alimardonning jig'iga tegardi.

– Kech qoldim-a? To'g'rimi? – dedi Anvar uzr so'ragan ohangda.

Keyin begunoh ko'zlarini Alimardondan uzmay yana o'sha past, o'ychan ohangda gapirdi:

– Ishga bordim. Hech ilojini qilolmadim. Birinchi kun...

Alimardon uning o'ziga emas, shiftning bir chekkasiga qarab so'radi:

– O'sha telestudiyagami?

Anvar do'stining gap boshlaganidan quvonib ketdi.

– Ha. Bilasanmi, musiqa tahririyatiga! – U sevinchdan chehrasi yorishib, o'rnidan turdi. – Sen sog'ayishing bilan studiyaga borasan. Hozir u yerdagilar yosh artistlarga juda muhtoj ekan. – U do'stiga sinchiklab qarab qo'ydi.

Alimardon miyig'ida kuldi-yu, indamadi. Ko'nglida g'ijinishmi, adovatmi, allaqanday xira bir tuyg'u uyg'ondi. O'zidan oldin Anvarning ish boshlagani, quvonch bilan gapirishi unga yoqmadi.

Uning o'zini ham shahardagi musiqa maktabiga o'qituvchi qilib tayinlashgan, ammo hali ish boshlamagan edi.

Anvar do'stini ranjitib qo'yganini payqadi shekilli, indamasdan borib qog'oz xaltani ochdi.

– Uzum yeysanmi? – dedi turgan yerida burilib qarab.

Alimardonning javobini ham kutmay hovliga chiqib ketdi. Zum o'tmay to'rt burchak patnisda ikki bosh uzum ko'tarib kirdi. Yana karavot oldida cho'kkaladi. – Ol, juda shirin ekan...

Alimardon ko'z qiri bilan qarab qo'ydi. Sapsariq husaynilar tovlanib turar, shudringday suv tomchilari tarang, tekis uzum donalari ustida jilolanar edi.

Anvar ikki dona uzumni uzib oldi.

– Og'zingni och!

Alimardon uzumni karsillatib yer ekan, beixtiyor jilmaydi.

– Shaharda nima gaplar?

– Tinchlik... – Anvar qizlarnikiga o'xshash tim qora ko'zlarini suzib qo'ydi.

Alimardon uning qiziq bir yangilik aytishga og'iz juftlab turganini sezdi.

– Gapiraver! – dedi jilmayib.

Anvar yalt etib unga qaradi.

– Muqaddam shu yerga – Bo'ston guzaridagi do'xtirxonaga hamshira bo'lib kelibdi...

“Ha, shuning uchun og‘zi qulog‘ida ekan-da!” Alimardonning ko‘nglida yana o‘sha chalkash tuyg‘u uyg‘ondi. Anvar bu qizni yaxshi ko‘rishini ko‘p gapirar edi. “Bu yog‘i ham besh bo‘libdi... Qiziq, bir xil odamlarning ishi o‘z-o‘zidan yurishib ketaveradi. Meniki-chi?” Alimardon ichidan xo‘rsinib qo‘ydi.

– Yaxshi! – dedi xushchaqchaq gapirishga urinib. – Bizni kelinning o‘zi davolar ekan-da?

– Aytdim unga... – Anvar bir shingil uzumni unga tutqazdi. – Bugundan boshlab har kuni kelib turadi. – U to‘satdan esiga tushgandek so‘radi... – Mastava qilib beraymi... Aftingni burishtirma, yaxshilab pishiraman...

Saldan keyin Anvarning oshxonada gursillab o‘tin yorgani eshitildi. Zum o‘tmay deraza orqasida Anvarning o‘zi ko‘rindi. U maykachan bo‘lib olgan edi.

– Hamma yoq xazon bo‘lib ketibdi, supurib tashlay, – dedi u derazadan boshini suqib.

Keyin molxona eshigi tagida yotgan uzun supurgini oldi-da, xuddi chalg‘ida o‘t o‘rayotgan-day qulochkashlab supara ketdi.

Yirik-yirik yong‘oq xazonlari qizg‘ish o‘rik yaproqlariga qo‘shilib, supurgiga ergashganча havoda ojizgina pirpirab uchib, ancha nariga borib tushar, hovlining oppoq sathi yo‘lakday ochilib qolar edi. Anvar supurgini g‘ayrat bilan qattiq-qattiq silkitar, ammo zum o‘tmay supurilgan yerga yana xazonlar kelib qo‘nar, xunobi oshib tag‘in orqaga qaytar edi.

Alimardon yaproqlarning pirpirab uchishini tomosha qila-qila pinakka ketdi...

* * *

Oshxona ichi tutunga to'lib ketgan edi. O'tin o'chakishganday yonmas, hadeb tutar edi. Anvar cho'nqayib olgancha bor kuchi bilan puflayverib tomoqlari achishib ketdi. Bo'g'ilib yo'tala boshladi. Endi toqati toq bo'lganida o'tin lov etib yonib ketdi.

Anvar tutundan bo'g'ilib tashqariga otil-di. Ko'zlarini uzoq ishqaladi. Qo'lini tushirdi-yu, ko'cha eshik oldida o'ziga qarab turgan Muqaddamni ko'rib xijolatdan yuzlari lovillab ketdi. Muqaddam qizil ko'ylak kiyib olgan, qo'lidagi yaltiroq sterilizatorni silkitgancha hadeb kulardi.

Anvar jilmaygancha yugurib uning oldiga bordi.

– Keldingizmi? Qanday topdingiz?

– Hamma yog'ingiz qorakuya bo'lib ketibdi-ku! – Muqaddam erka tabassum bilan unga qarab qo'ydi. – Qanday kiraman, deb cho'chib turgan edim... Yaxshiyam o'zingiz bor ekansiz!

...Muqaddam Anvarga boshdan-oyoq qarab chiqdi. Shu tobda uning chang aralash is tekkan qosh-kipriklari, maykachan bo'lib olib, xijolatdan qizarib turishi ham kulgili, ham zavqli edi. U Anvarni hech qachon hozirgiday sodda, ammo ko'ngilga yaqin, dilkash bir holatda ko'rmagan edi.

– Oshpazlikni ham bilasizmi? – dedi u Anvarning qorayib qolgan peshanasiga qarab.

Anvar soddagina jilmayib qo'ydi-yu, Alimardon yotgan uyga imo qildi.

– Kiraylik.

Ketma-ket uyga kirishdi. Devor oldidagi karavot yoniga Anvar birinchi bo'lib bordi. Ko'rpani ko'tarib qaradi-yu, Muqaddamga o'girilib shivirladi:

– Uxlab qolibdi-ku...

Muqaddam oyoq uchida yurib kelib, bemorning ustiga egildi.

Rangi bir oz siniqqan, ammo ko'rkam chehrasida qat'iyat balqib turgan yigit ko'zlarini chirt yumib uxlab yotardi. Muqaddam bir qarashdayoq uning chimirilgan qoshlarida, mahkam yumilgan yupqa lablarida, kulgichi chuqur botib kirgan iyagida mag'rur bir ifoda borligini payqadi. Negadir qip-qizarib ketdi. O'zining holatidan o'zi iymanib, gunoh qilib qo'ygan odamdek Anvarga qaradi. Anvarning tikilganini ko'rib battar qizardi.

– Uyg'otasizmi? – dedi sekingina.

Anvar yalang'och yelkalarini qisdi.

– O'zingiz bilasiz...

Muqaddam bir lahza o'ylanib qoldi.

– Mayli, – dedi pichirlab. – Bezovta qilmay qo'ya qolaylik. Sterilizatorni tashlab ketaman. Ertaga ertalab kela qolaman.

Anvar bu safar ham yelkasini qisdi.

– Mayli...

Muqaddam eshik oldiga borganida yana bir marta o'girilib qaradi. Tokchalardagi choynak-piyolalarga, shkaf ustidagi ganch mushukchaga, taxmondagi ko'rpachalarga bir-bir nazar tashladi-yu, tag'in karavotga tikilib qoldi. Bemor hamon qoshini chimirgancha qimir etmay yotar, chehrasida o'sha qat'iyat bor edi.

– Bronxiti ekanmi? – dedi Anvarga qarab.

Anvar bir qo'lini baland ko'tarib eshik ke-sakisidan ushlaganicha goh Alimardonga, goh Muqaddamga qarab turar edi.

– Bolaligidan shunaqa, – dedi Anvar achinish to'la past ohangda. – Sal shamollasa o'pkasi qisadi. Qaysi kuni anhorda cho'milib, tag'in shamollab qolibdi. O'jar-da, o'jar. Kasalxonaga bormadi. – U bir nafas jim qoldi-da, yana Alimardon tomonga qaradi. – Hali bilmaysiz... Juda ajoyib yigit. Shunaqa ovozi borki, shunaqa yaxshi ashula aytadiki...

– Eshitdim... Shifokor aytgan edi. – Muqaddam Anvarga qarab jilmaydi. – Ketaveraymi?

Anvar uning ko'zlaridan o'ziga qadrdon bo'lib qolgan iliq mehrni sezdi-yu, quvonib ketdi.

– Ovqat pishsin... Kuzatib qo'yaman.

* * *

Ular anhor yoqasidagi yolg'izoyoq yo'ldan izma-iz borishardi. Muqaddam oldinda ketar, Anvar uch qadamcha orqada undan ko'z uzmay borardi. Yo'l kimsasiz bo'lgani uchun Muqaddam tufisini yechib, barmoqlariga ilib olgan, yalang oyoqlari ostidan ko'tarilgan chang yo'l chekkasidagi sarg'aya boshlagan o'tlar ustiga cho'kar, etagining shamolidan silkingan g'umaylar ohista bosh silkib qolar-di. U chor-atrofni tomosha qilib borar, Anvar uning chehrasini ko'rmasa ham quvonchdan jilmayayotganini, hayajonlanayotganini sezib turardi.

Qishloq ustida kuzning atlas libosi lovillab yonadi, ufqqa tutashib ketgan polizlar, tokzor-

lar goh qizg'ish, goh qahrabo rangda tovlanadi. Olisda, osmonning yer bilan tutashgan joyida olovli bir hovur ichida quyosh botib borardi. Qayerdadir buzoqlar ma'raydi, guzar tomondan maktab bolalarining qiy-chuv tovushlari eshitiladi.

So'qmoq birdan o'ngga burildi-yu, pastga anhor ustiga sho'ng'ib ketdi. Muqaddam to'xtab qoldi. "Endi qayoqqa boramiz?" – deganday Anvarga qayrilib qaradi.

– Yakkacho'pdan o'tamiz... – Anvar Muqaddamni chetlab o'tdi-da, tik so'qmoqdan pastga yugurib tushib, qirg'oqdagi tolning g'adir-budir, yo'g'on gavdasini qo'li bilan ushlab qoldi. Anhor sohilida erkaklab ketgan baland-baland yalpizlar yashnab yotar, qirg'oqdagi ikki tup azim tol atrofga oqshom soyasini tashlagan edi. Anvar burilib qaradi-yu, terak bo'yi balandlikda o'ziga qarab jilmayib turgan Muqaddamni ko'rdi. Yuqorida hali quyosh nuri so'nmagani uchun Muqaddamning qizil ko'ylagi oftobda yaraqlar, go'yo uning o'zi ham alanga og'ushida yonayotgandek edi.

U qo'llarini havoda keng yozdi-da, bolalarcha shodon ohangda qichqirdi:

– Ushlang, Anvar aka!

Anvar hushini yig'ib olguncha u chopqillab tusha boshladi. Anvarning yuragi gupillab urib ketdi. U Muqaddamning hozir bag'riga kelib urilishini bilib turar, ammo quchoqlab olishini ham, qo'lidan tutib qolishini ham bilolmay ikkilanardi. Anvar hushini to'plab bo'lguncha Muqaddam shiddat bilan yetib keldi. Anvar bir-

dan o'zini chetga oldi-da, uning bilagidan mahkam tutib qoldi. Muqaddam keskin burilgan-cha uning ko'ksiga urildi. U negadir ko'zlarini yumgan-cha hadeb kular, Anvar esa hayajondan nafasi tiqilib, nima qilishini bilmay qolgan edi. Muqaddam unga hech qachon shunchalik yaqin turmagan, uning sochlari hech qachon Anvarning yuziga tegmagan edi. Anvar hayajondan bo'g'ilib qolgan, o'zi ham ma'nosini tushunib yetmagan allanimadan uyalar edi.

Muqaddam qo'lini tortib oldi-da, qoshlarini chimirib jilmaydi.

– Yomonsiz-a...

Anvar yana negadir o'zidan-o'zi uyalib, ko'zlarini olib qochdi.

Muqaddam tufisini yalpizlar ustiga tashlab, anhorga oyog'ini osiltirib o'tirdi. Anvar tikka turaverishini ham, uning yoniga o'tirishini ham bilmasdi. Muqaddam yelkasi osha burilib qaradi. Xuddi uning ko'nglidagini bilib turganday so'radi:

– O'tirmaysizmi?

Anvar uning yoniga o'tirdi. Suvdan salqin, zax havo gurkirar, narigi sohildagi tik qirg'oq, ikki tol o'rtasidan cho'zilib ketgan ingichka yakkacho'pning soyasi suv yuzida lopillar, anhor tip-tiniq bo'lgani uchun suv tagidagi tol xazonlari aniq ko'rinib turar edi.

Muqaddam Anvarga bir qarab qo'ydi-da, engashib, hovuchlab suv olgan-cha oyog'ini yuva boshladi. Anvarning yuragi boyagidan ham qattiqroq gupillab urib ketdi. Quloqlarigacha lovillab yuzini o'girdi.

– Bu yerda cho‘milsa bo‘ladimi?

Anvar hayron bo‘lib qaradi. Muqaddam unga qaramasdan ikkinchi oyog‘ini yuvar edi. Anvar muzdek suvni his qilib, eti junjikib ketdi.

– Sovuq-ku hozir...

– Sovuqmas paytda-chi?

– Bo‘ladi, – Anvar suv tagida silkinib turgan xazonlardan ko‘z uzmay jilmaydi. – Bu yerda ko‘p cho‘milganman... Bolaligim shu yerda o‘tgan...

Ikkovlari ham jimib qolishdi.

Anhor yuzi sekin-sekin qoraya boshladi. Qayerdadir chigirtka chirilladi. Anhor bir shovullab, yana jimib qoldi. Anvar Muqaddamga burilib qaradi. U tizzalarini quchoqlab olgan-cha narigi sohilga tikilib o‘tirar, Anvar uning nimalarni o‘ylayotganini bilmasa ham chuqur xayolga tolganini his etdi. Muqaddam uning qarab o‘tirganini sezdi, shekilli, sekin so‘radi:

– Alimardon bilan birga o‘sganmisizlar?

Anvar o‘sha beg‘ubor xotiralarni eslab jilmaydi.

– Ikkalamiz shu yerlarda sigir boqardik, – u birdan kulib yubordi, – Alimardon o‘shanda ham shayton edi... Bir marta anhorning narigi betidagi Sobir cho‘loqning poliziga qovun o‘g‘irlikka tushganimizda meni rosa do‘pposlatgan... Men chayla yaqiniga borib Sobir cho‘loqni poylab turdim. Agar uyg‘onib qolsa hushtak chalishim kerak edi. Alimardon ham qovunni olib chiqqanidan keyin hushtak chalib meni chaqirmoqchi edi. – Anvar Muqaddamga qarab kulib qo‘ydi. – Hali o‘tiribman, hali o‘tirib-

man Alimardonning hushtagidan darak yo'q. Bir mahal birov yelkamdandan mahkam ushlab, tarsaki qo'yib yuborsa bo'ladimi. Sobir cho'loqning uyg'onganini bilmay qolibman... Uyga kelsam, Alimardon allaqachon qovunga to'yib, uxlab yotibdi. Ishini bitirib, indamay ketavergan ekan.

Muqaddam yelkalarini silkitib qah-qah urib kuldi:

– Siz o'shanda ham bo'shgina ekansiz-da...

Anvar yuvosh jilmaydi:

– Kim bilsin...

Asta-sekin oqshom qo'na boshladi. Tol shoxlari soyaday qorayib qoldi. Shabada turdi. Yaproqlar duv to'kilib, suv yuziga chipillab tusha boshladi.

– Dadam o'lganidan keyin biz shahar hovliga ko'chib ketdik, – dedi Anvar o'ychan ovozda. – Shunda ham men o'ninchini bitirguncha Bo'stondan ketmadim. Maktabni bitirayotganda odam boshqacha bo'ladi-ku... Men shoirlikni orzu qilgandim.

– Shoir bo'lolmadingiz! – Muqaddam kulgi to'la ovozda uning gapini kesdi. Keyin yupatdi:

– Mayli, jurnalist bo'ldingiz-ku!

– Kim bilsin hali... Ishni endi boshladik-ku!

– U yana do'stini esladi. – Alimardon konservatoriyaning yaxshi bitirdi. Ko'rasiz, undan yaxshi bastakor, yaxshi artist chiqadi...

Ikkovlari tag'in jimib qolishdi. Muqaddam bemalol o'tirar, ketgisi kelmayotganga o'xshardi. Anvar kech bo'lib ketayotganini ko'rib iymanar, bu yo'l kamqatnov bo'lsa ham birov

o'tib qolishidan, "Bu yerda nima qilib o'tirib-sanlar?" – deyishidan istihola qilardi. Atrofni g'ira-shira qorong'ilik o'radi. Suv yuziga ilk yulduzlar sho'ng'idi.

– Ketamizmi? – dedi Anvar o'rnidan turib. – Qarang, qorong'i tushib ketdi.

U Muqaddamni qo'ldan ushlab, lopillab turgan yakkacho'pdan ehtiyot bilan olib o'tdi.

– Katta anhor ekan... – Muqaddam qirg'oqqa chiqib yengil nafas oldi. – Oti nima?

– Qonqus... – dedi Anvar yo'l boshlar ekan.

Muqaddam taqqa to'xtab qoldi:

– Qonqus?!

Anvar uning orqada qolib ketganini ovozidan payqadi-yu, o'girilib qaradi. Muqaddam besholti qadam orqada turar, qorong'ilikda gavdasi elas-elas ko'rinardi.

Anvar qaytib kelib shivirladi:

– Yuring! – Bir necha qadam bosgandan keyin tushuntirdi. – Eski nom-da...

Muqaddam oppoq so'qmoqdan avaylab qadam tashlab borarkan, yana so'radi:

– Nega unaqa?

– Har xil gaplar bor, – Anvar unga qarab qo'ydi. – Bittasi menga ayniqsa yoqadi... Bir vaqtlari bu yerdan katta daryo o'tgan, deyishadi. Daryo bo'yida shahar bor ekan... Bir kuni shaharga dushman hujum qilib qolibdi. Shahar odamlari daryoning ko'prigini buzib tashlashibdi... – U yana Muqaddamga burilib qaradi. – Daryoning kechuv joyi bor ekan-u, uni shu shahardagi ikki yigitdan boshqa hech

kim bilmas ekan. Ikkala do'st bitta qizni yaxshi ko'rishar ekan.

Qamal bo'lmasidan bir hafta ilgari qiz yigitlardan biriga – o'z sevganiga tekkan ekan. Ikkinchi yigit do'stidan qanday qilib bo'lmasin qasos olishga, qizni qo'lga kiritishga qasam ichgan ekan. Dushman shaharni o'rab olishi bilan o'sha yigit xoinlik qilibdi. Daryodan suzib o'tib, dushman sarkardasiga sirni aytibdi: “Agar sen raqibimni o'ldirib sevgilimni menga topshirishga va'da bersang, yo'lni ko'rsataman”, – debdi. Sarkarda rozi bo'libdi. Dushmanlar kechuvdan o'tib, shaharni bosib olishibdi. Qizning sevgilisi urushda o'libdi. Sarkarda xoinni chaqirib, may tutibdi. “Xizmat haqingni ol”, – debdi. Xoin may ichib, oxirgi tilagini aytibdi: “Men sening talabingni bajardim. Endi sen ham mening shartimni bajar. Odamlaringga ayt, sevgilimni olib kelishsin”. Sarkarda kulib yuboribdi. “Sevgilingni ko'rish senga nasib qilmaydi, hozir ichganing may emas, zahar! O'z do'stiga xiyanat qilgan odam menga do'st bo'lolmaydi. Sen qon qusib o'lasan!” – debdi. Xoin chindan ham qon qusib o'libdi.

Anvar jimib qoldi. Uning qadam tovushlari so'qmoq ustida tekis gursillay boshladi.

– Qiz-chi, qiz nima bo'пти?

Anvar Muqaddamning ovozi eshitib burilib qaradi-yu, uning vahimada katta-katta ochilib turgan ko'zlarini qorong'ilikda aniq ko'rdi.

– Sevgilisining o'lganini eshitgan zamoni o'zini daryoga tashlagan ekan.

Muqaddam qoʻrquv toʻla koʻzlarini terak boʻyi pastlikda jimgina oqayotgan anhorning qop-qora suvlariga tikdi.

– Tezroq yuraylik...

– Mayli. Men ham tezroq qaytishim kerak...
Alimardon xunob boʻlib oʻtirgandir.

* * *

Alimardon uygʻondi-yu, oʻzidan bir necha qadam narida turgan qizni koʻrdi. Qiz bosh yalang, sochlari turmaklangan, oppoq xalat kiygan edi. U katak-katak dasturxon yopilgan stol ustida biqirlab qaynayotgan yaltiroq sterilizatoridan pinset bilan ignalarni avaylab olar, sovutish uchun boʻlsa kerak, bir chekkaga qoʻyar edi. Qiz yonlamasi turgani uchun Alimardon uning chehrasini yaxshi koʻrolmas, ammo derazadan yogʻilayotgan tong nurida qirra burni, silliq, xushbichim yuzining bir tomoni, mayin tukli lablari aniq koʻrinardi.

“Muqaddam, – deb oʻyladi u qizdan koʻz uzmay. – Anvarning kuyib yurganicha bor ekan”.

U koʻp qizlarni koʻrgan, ammo bunaqa jozibador qizni uchratmagandi. Yuragi gupillab ura boshlaganini sezib, boshini koʻtardi. Qiz karavot gʻichirlaganini eshitib, burildi.

– Uygʻondingizmi? – Qiz jilmayganida uzun, qayrilma kipriklari tutashib yana ham chiroyli boʻlib ketdi.

“Farishtaday ekan...” – Alimardon ham beixtiyor jilmaydi.

– Siz Muqaddamxonsiz-a? – u yana nimadir deyish kerakligini oʻylab soʻradi. – Anvar ketdimi?

– Men kelsam, ketgan ekanlar, – dedi Muqaddam yana shprislarni olib. – Ishga yetgan bo'lsalar kerak...

“Kelganiga ancha bo'lgan ekan-da...” – Alimardon nima uchun quvonayotganini o'zi bilmasa ham qizdan ko'z uzolmay qoldi.

Muqaddam flakondagi dorini shprisga tortib oldi-da ignasini yuqori ko'tardi. Igna uchidan tizillab dori otildi.

– Bilagingizni chiqaring... – dedi u Alimardonga qaramay.

Alimardon uning uyalayotganini sezib turardi.

– Qo'rqaman-da, – u ataylab ko'rpaga burkanib oldi. Ko'rpa tagidan mo'ralab qaradi-yu, Muqaddamning qizarib ketganini, o'zini jiddiy tutishga urinayotganini payqadi.

– Bo'ling! – Muqaddam hamon igna uchidan otilayotgan doridan ko'z uzmay, quruqqina buyurdi. – Chang qo'nsa, shprislarni boshqatdan qaynatishga to'g'ri keladi.

Alimardon hamon undan ko'z uzmay, ko'ylagining yengini shimardi.

– O'lib qolsam, o'zingiz javob berasiz!

U ukolning og'rig'ini sezmadi ham. Tepasida engashib turgan Muqaddamga tikilib yotaverdi.

Muqaddam avaylab dori yuborar, qo'llari bilinar-bilinmas titrar, Alimardonning emas, o'zining joni og'riyotganday labining bir burchini qimtib turardi. Alimardon uning oppoq yuzidan ko'z uzolmas, xalatining ochiq yoqasidan ko'rinayotgan bo'ynidagi xoli ham, kunduzday qoshlari ham yuragini o'rtar edi.

– Mana, bo‘ldi, – Muqaddam igna o‘rni-ni spirtli paxta bilan artib jilmaydi. – Shunga qo‘rqib o‘tiribsiz....

U sekin-sekin stol oldiga yurib bordi-da, ignani chiqarib sterilizator qopqog‘iga tashladi.

Alimardon uning har bir harakatini diqqat bilan kuzatar, miyasi g‘uvillab ketgan, chalkash tuyg‘ular ichida to‘lqinlanar edi.

Muqaddam anjomlarini yig‘ishtirib bo‘lguncha u bir qarorga keldi-yu, chaqirdi:

– Nima qilib qo‘ydingiz... – dedi hayajondan ovozi titrab. – Hamma yog‘im olov bo‘lib yonib ketyapti-ku!

– Nima? – Muqaddam cho‘chib o‘girildi. Uning chehrasida qo‘rquv bor edi.

– Ishonmasangiz peshanamni ushlab ko‘ring! Muqaddam shoshilib kelib uning peshanasiga kaftini bosdi. U endi gapirishga og‘iz juftlagan edi, Alimardon bo‘ynidan mahkam quchdi-yu, siltab pastga tortdi, lablaridan, yuzidan o‘pa boshladi.

Muqaddam bir lahza gangib qoldi. U o‘zini yo‘qotib qo‘ygan, Alimardonning og‘ushida talpinar, ammo chiqib ketolmas edi. Qiziq, shuncha oylardan beri Anvardan kutib yurgan keskin harakatlarni Alimardon qilar, bu ayyor yigitni urib yuborishini ham, indamasligini ham bilmasdi. Ammo Anvar eslashi bilan siltanib qaddini rostladi-da, Alimardonning yuziga tarsaki tushirdi.

– Uyatsiz! – U ko‘z o‘ngini to‘sgan yosh pardasidan hech nimani ko‘rolmay, tasmollab stol yoniga bordi.

Shosha-pisha sterilizatorni yig'ishtirayotganida orqa tomondan Alimardonning bo'g'iq ovozi keldi.

– Kechiring...

Muqaddam yoshli ko'zlari bilan unga qaradi.

Alimardon karavotda ma'yus bosh egib o'tirardi.

– Kechiring, Muqaddam, – dedi u bo'g'iq ohangda. Keyin unga tik qarab turib ta'kidladi: – Meni, ifloslik qilyapti, demang. Siz baribir meniki bo'lasiz!

Muqaddam ko'ksini toshirib yuborayotgan yig'idan bo'g'ilib, tashqariga otildi.

Ko'cha eshik g'iyqillab ochilib yopilganidan keyin, Alimardon o'zini yostiqa tashladi. Vijdonining tub-tubida yengil bir azob uyg'ondi.

“Yaxshi bo'lmadi... – U shiftga bir lahza tikilib yotdi-da, o'ziga tasalli berdi. – Nima bo'пти?! Qizlar ham mard yigitlarni yaxshi ko'radi. O'sha lattadan kam joyim bormi?!”

... Shu kuni tushda Iqbol xola osh olib kelganda Alimardon u bilan sovuqqina salomlashdi. Anvarni so'ramadi ham...

* * *

Muqaddam Anvar akasi bilan nurli ko'chadan borardi. Salqin sezilib qolgan, oldi odamlar yomg'irpo'sh kiyib olishgan edi. Kattakon shahar seryulduz kuz osmoni tagida chiroqlarini yashnatib yotar, yo'lkalar u yoqdan-bu yoqqa shoshilib o'tayotgan kishilar bilan gavjum edi. Odamlar yotish oldidan shahar kezishadi, chekka-chekkalardagi gabsuv do'konlari oldida

navbat kutib toʻdalanib turishadi. Chor-atrof sayilchilarning gʻovur-gʻuvuri, tramvay-trolley-buslarning shovqini bilan toʻlib-toshgan.

Ular yoʻlovchilar daryosiga qoʻshilib jimgina borishar, simyogʻochlar tagida oʻz soyalariga yetib olishar, uch-toʻrt qadam yurishlari bilan soya yana olinga oʻtib ketar, kelgusi simyogʻochga yaqinlashgan sayin orqaga chekinar edi.

Mehmonxonona yonidagi yer osti yoʻlidan oʻtib, gulzor maydonga chiqishdi. Eng chekkadagi oʻrindiqa borib oʻtirishdi. Bu yerda hamma narsa – baland-baland binolar peshtoqidagi afishalar ham, shovullab otilayotgan favvora ham, oʻrindiqlar ham kamalak nurida tovlanadi. Mehmonxonaning yettinchi qavatidagi restorandan orkestr sadosi, mastona qiyqiriqlar eshitiladi. Toshkent oʻzining tashvishi-yu quvonchi, nurlari-yu zulmati bilan yashaydi.

Muqaddam zimdan Anvarga qarab qoʻydi. U favvoradan koʻz uzmay oʻtirar, chehrasi suv ichida aylanayotgan nurlar aksida goh qizarib, goh koʻkarib koʻrinardi.

– Alimardonni koʻrib turibsizmi?

Muqaddamning yuragi zirqirab ketdi. Anvarning oʻziga qaramay gapirganidan shubhaga tushib, ikkilanib qoldi: “Sezibdi! Aytaymi, yoʻqmi?” U yana bir lahza ikkilanib turdi-da, ichki bir ishonch bilan oʻziga dalda berdi: “Bilsa nima!”

– Ha, borib turibman... – U shunday dedi-yu, ikki yuzining lovillab ketganini sezib, tilini tishlab qoldi.

Anvar oʻgirilib qaradi. Uning koʻzlaridan yuvosh tabassum bor edi.

– Tuzukmi?

– Yaxshi... – Muqaddam yelkalarini uchirib qo'ydi. – O'zingiz bormadingizmi hech?

– Ish ko'payib ketdi, – dedi Anvar charchoq ohangda, – ertadan-kechgacha yugur-yugur... Hali bastakor bilan uchrash, hali she'rlar-ni muhokama qil... Televizorni ko'raverar-kanmiz-u, tomoshalarni tayyorlash qanchalik mashaqqatli bo'lishini bilmas ekanmiz.

Muqaddam uning sidqidildan gapirayotgani-ni payqadi.

Yo'q, Anvar quvlik-shumlikni bilmaydi!

U Anvaring o'ychan ko'zlariga qarab, ohista xo'rsindi. O'sha kundan beri o'zining ko'nglida uyg'ongan muammoga javob topgandek bo'ldi. "O'zimning Anvar akam yaxshi!" – U xayolida shunday dedi-yu, ammo ko'nglining bir chek-kasini ayovsiz kemirayotgan chidab bo'lmas bir kuch tag'in junbishga keldi. Muqaddam bu muammoning nima ekanligini tushunib yetol-mas, ammo bir narsa aniq edi: u Alimardonning nimasidir Anvardan ustunroq, kuchliroq ekani-ni his etar edi. Ko'pdan buyon Anvarning alla-nimasi o'ziga yoqmay kelayotganini payqagan, lekin bu narsa nima ekanini aniq bilmas edi. Alimardonni uchratganidan keyin bildi. Anvar bo'shang ekan, latta ekan!

– Ketamizmi?

Muqaddam uning yuvosh ovozini eshitdi-yu, nima deganini payqamay savolomuz qarab qo'ydi.

– Kech bo'lib ketdi, – dedi Anvar noqulay jil-mayib. – Uyingizdagilar xavotir olishadi.

Ular tor ko'cha boshidagi kattakon xarsang tosh oldida xayrlashdilar. Kun bo'yi tosh ustida pista sotib o'tiradigan xotin allaqachon uyiga ketgan. chor-atrofdagi pista po'choqlari sochilib yotardi.

Anvar xayrlashib qo'l cho'zarkan, Muqaddamning ko'nglidagi boyagi xijillik yo'qoldi. Xayolida yana o'sha yupanchli, tiniq fikr uyg'ondi: "Yo'q, o'zimning Anvar akam yaxshi!" Muqaddam uning qo'lini uzoq qisib turdi-da, ishonch to'la ko'zlariga qaraganicha xo'rsinib qo'ydi.

Ko'cha ichkarisidan allakimning qadam tovushlari eshitildi. Anvar darrov qo'lini tortib oldi.

- Xayr...

Muqaddam shartta burildi-da, qorong'i ko'cha ichiga sho'ng'ib ketdi.

Ajab, qiz bolaning qalbi lovillab yonsa-yu, yigit kishi hadeb bo'shaversa...

Anvar Muqaddamning nimadandir ko'ngli cho'kkanini sezdi, shekilli, ketidan gapirib qoldi:

- Alimardondan xabar olib turing...

Muqaddam eshitsu ham indamay ketaverdi. Anvarning quloqlari ostida keskin, asabiy poshna sadolari uzoq vaqt qarsillab turdi. Bora-bora qadam tovushlari susayib, tinchib qoldi.

* * *

Muqaddam ambulatoriyaga kirib kelganida anchagina odam to'planib qolgan edi. U biri bolasi ovutayotgan, biri tinimsiz yo'talayotgan bemorlar orasidan o'tib, yo'lak oxiridagi eshikni ochdi. To'rdagi stol qarshisida sochlari oqar-

gan shifokor o'tirardi. Muqaddam ishga kelgan birinchi kuniyoq bu ayol qishloqda "Huri do'xtir" deb tanilib ketganini, odamlar uni qattiq hurmat qilishini eshitgandi. Uning o'zi ham bu ayolning onalarday mehribon muomalasini yaxshi ko'rib qolgandi.

– Men keldim, opa... – dedi u ichkari kirib.

Shifokor yozayotgan kasallik varaqasidan bosh ko'tarib, jilmaydi. Tashqarida yomg'ir yog'ayotgani uchun chiroq yoqib qo'yilgan, stol ustidagi shisha bankaga solingan termometr-lar yaltirab ko'rinardi.

– Bugun yana xonadonlarga qatnaysiz, – dedi shifokor.

"Yana Alimardonning uyiga boramanmi?" – deb o'yladi Muqaddam. O'sha kungi voqeani, kecha Anvar akasi bilan sovuq xayrlashganini esladi-yu, choyshab to'shalgan divanning bir chekkasiga bo'shashibgina o'tirdi.

– Boshqa odam borsa bo'lmaydimi? – dedi u choyshabni g'ijimlab. Huri opa o'ziga sinchiklab qarab turganini his etsa ham boshini ko'tarmay o'tiraverdi.

– Kim boradi?

Muqaddam ko'z qiri bilan qaradi-yu, shifokorning ko'zlaridan ajablanayotganini payqadi.

– Xadicha opangiz borolmaydi-da, – dedi shifokor xotirjam ohangda.

Muqaddam o'zining lov etib qizarib ketganini sezdi. U ishga kelgan kunidan Xadicha ta'tilga chiqishi kerak edi. Ammo Muqaddam hali tajribasiz bo'lgani uchun og'iroyoqligiga qaramay, u hamon qatnab turar, ish o'rgatardi.

Muqaddam stol ustidagi shisha banka-ga, tashqarida derazaga ohista urilayotgan yomgʻir tomchilariga jur'atsiz qarab qoʻydi-da, shivirladi:

– Uyalaman...

Shifokor shu qadar begʻaraz qah-qah urib yubordiki, Muqaddam beixtiyor boshini koʻtarib qaradi.

Shifokor kula-kula xalatining yengi bilan koʻzlarini artdi.

– Oʻqishda Ibn Sinoning gapini aytishmagan-midi? Bemordan seskangan tabib – tabib emas. Siz birovga ona, birovga opa, birovga singil boʻlishingiz kerak.

“U-chi, – deb oʻyladi Muqaddam. – U shundoqligini bilarmikan?” Alimardonning chiroyli chehrasi, chimirilgan qoshlari koʻz oʻngiga keldi-yu, ham qoʻrqinchli, ham allanechuk erkalovchi tuygʻular ichida ikkilanib oʻrnidan turdi. Eshik oldiga yetganida negadir oʻzining ham oʻsha yoqqa talpinayotganini sezib, hayajon ichida tutqichni ushladi.

– Ayting, navbatdagi odam kirsin, – deb qoldi shifokor uning ketidan.

...Yomgʻir hamma yoqni ezib yuborgan edi. Qishloq jimib qolgan, paxsa devorlar zax bosib ketgan, hali koʻmilmagan toklar egri-bugri qizgʻish gavdasini yashirolmay, iymanganday osilib yotardi. Chor-atrofdagi yomgʻir aralash namiqqan xazon hidi gurkirardi.

Muqaddam oʻsha tanish, pastak eshik tagiga yetganidan keyingina tez yurganini, yuragi allaqanday qarama-qarshi tuygʻularga

to'lib-toshganini payqab qoldi. Eshikni qiya ochib, hovliga kirdi-da, yerda yotgan bir qarich yong'oq cho'pini olib, tuflisiga yopishgan loyni sidirib tushirdi.

Hovlidagi narsalar deyarli o'zgarmabdi. Faqat yong'oqlar yap-yalang'och bo'lib qolibdi. Shoxlarining uch-uchidagi bitta-yarimta yaproqlar yomirdan ivigan tanini ko'tarolmay ojiz silkinadi. Molxona tomidagi makkajo'xorilar yig'ib olinibdi, qamish bo'g'otdan sizib tushayotgan yirik-yirik tomchilar ora-chora yaraqlaydi.

U devor tagidagi quruq yo'lkadan uch-to'rt qadam yurib, to'xtab qoldi. Ichkaridan rubob ovozi eshitildi. Avvaliga hissiz, erinchoq ting'illab turdi-yu, keyin birdan jo'shqin sadolarda jaranglab ketdi. Muqaddam bir nafas quloq solib, bu kuyni avval hech qayerda eshitmaganini sezdi. Ha, bu kuy yangi kuy edi. Unda endigina yerdan bosh ko'targan boychechaklarning nozik shivirlashi ham, tantanavor bahor shalolalari ham, quyoshday tiniq tuyg'ular ham bor edi.

Muqaddam beixtiyor jilmaydi: "o'zi chalyapti". U kuy og'ushida erkanib yana uch-to'rt qadam yurdi. Endi deraza yoniga yetganida kuyga xuddi torlarning o'ziday tiniq bir ovoz qo'shildi. U qo'shiqning birinchi satrlarini yaxshi anglab ololmadi-yu, keyin aniq eshita boshladi:

*...Yaxshi qol, ey dilbarim, dilda kadar,
ketmakdaman,
Ishq aro endi holim zer-u zabar
ketmakdaman.*

*Na ishonch-u, na quvonch-u, na ko'ngildan
ochma gap,
Barchasidan ushbu kun yo'qdir samar,
ketmakdaman!*

Ovoz shu qadar tiniq, dilrabo ediki, Muqaddam hayajondan entikib ketganini sezdi. Qo'shiq uni allalar, shirin tuyg'ularga g'arq etardi. U yoqasidan muzdek suv quyilib kirayotganini anchadan keyin sezdi. Bo'g'otdan bir qulochcha chiqarib qo'yilgan tarnov tagida to'xtab qolgani-bilib, deraza oldiga yaqinroq bordi. Ichkari qorong'iroq bo'lgani uchun Alimardonning yuzini aniq ko'rolmasa ham, uning karavot yonida tik turgan cha rubob chalayotganini ko'rdi. U o'z kuyidan o'zi mast edi, deraza tomonga qayrilib ham qaramasdi.

*Men quyosh yuzlimga deb tun kechalar
berdim yurak,
Oqibat otganda tong qondir jigar,
ketmakdaman.
Shuncha kunlar o'tdi, ammo so'rmading
holimni bir,
Oxirida hol so'rab kelsang magar,
ketmakdaman.*

Muqaddam to'xtab qololmadi. Tez-tez yurdi-da, yo'lakdan o'tib, eshikni ochdi. Alimardon uni ko'rib, bir lahza to'xtadi. Lekin zum o'tmay yana rubob jarngladi. U qo'shiqning oxirgi bay-tini Muqaddamdan ko'z uzmay aytdi:

*Kelganingda dedilarki, bu yigit koni zarar,
Ketmagimdan oxir, ayt, bormi zarar,
ketmakdaman.*

U negadir yengilgina xo'rsinib jilmaydi.

– Muqaddam...

Muqaddam uning quvonch to'la ko'zlari parpirab ketganini, xo'rsinganini sezdi.

– ...Keldingizmi? – dedi Alimardon, xuddi uning albatta kelishini bilganday.

Muqaddam yong'irpo'shini eshik oldidagi mixga ildi.

– Chalavering...

– Eshitasizmi? – Alimardon shodlik to'la ko'zlari bilan unga boshdan-oyoq razm solib chiqdi. – O'tiring. Ivib ketibsiz...

Muqaddam katak-katak choyshab to'shalgan karavotning bir chekkasiga o'tirdi. Alimardon uning yoniga og'ir cho'kdi-da, qoshlarini chirmirdi.

– Chalaymi?

Muqaddam indamasdan bosh silkidi. Pastak shift ostida yana torlar nola chekdi. Alimardonning qo'llari pardadan pardaga yengil ko'char, toshqin sadolar tekis parvoz etar edi.

Kuy tamom bo'lgandan keyin Alimardon unga yana qoshlarini chimirib qarab qo'ydi.

– Rahmat! – Muqaddam unga mehr bilan tikilib qolganini payqab, darrov ko'zlarini yashirdi.

– O'sha kuni shunaqayam urgan ekansizki, uch kungacha yuzim lovillab yurdi. – Alimardon kuldi.

– Yaxshi chalar ekansiz, – dedi Muqaddam unga yana tezgina qarab olib.

– Siz kuydan ham yaxshisiz...

Muqaddam uning qoʻllari chakkasidagi sochlariga tekkanini sezib, choʻgʻ tekkanday seskandi. Ammo turib ketmadi.

– Mana shu ashula siz uchun yozilgan... – Alimardonning ovozi negadir titrab ketdi.

Muqaddam xavotirlanib unga oʻgirildi-yu, shu ondayoq Alimardonning qaynoq, titroq lablari oʻziga yopishganini his etdi. Muqaddam ojiz talpinar, ammo uning ogʻushidan chiqib ketolmasdi. Bu daqiqalar unga ham lazzeatli, ham azobli tuyilardi. Anchadan keyin u karavotdan sakrab turdi-da, teskari qarab qoʻllari bilan yuzini yashirdi.

– Yaxshimas, nima keragi bor, Alimardon aka... – dedi boʻgʻiq ovozda.

Shu ondayoq yelkalariga yana uning ogʻir qoʻllari tushganini payqadi. Siltanib, burchakdagi shkaf yoniga borib oldi. U yuzlarini kafti bilan yashirgancha turar, oyoqlaridan mador ketib, qaltirardi.

– Muqad...

U Alimardonning ovozini yana quloqlarining tagida eshitib, kaftini tushirdi-da, uning allaqanday hayajonli, oʻt yonib turgan bejo koʻzlarini koʻrib qoʻrqib ketdi.

– Qoʻying! – U Alimardonning koʻkrigidan itarib yubordi. – Xudo haqi, tegmang...

Lekin Alimardonning baquvvat qoʻllari beliga chirmashganini koʻrib, dahshat ichida shivirladi:

– Qoching, hozir dodlayman!